lauben, die Püppel ht. dass einer oder chen Wand stehen, n, wie sie wollen. er Bruder in J.! iester einkommen e wäre, wenn wir d da Mez die vorlu aber der oberste Aaron werden als erlegen und zu beauch so mit Schellen Strasburg, und ein Loch im Seidenrok lten, dass es nicht nicht gerne sehen, ch nicht für rechte issel Haut weniger r uns nicht, wenn der Mosen und die Brüdern in deiner n Brüdern in den vereinen kräftiglich s. Und wenn wir lk der Juden froh-

ahams, Isaacs und

neue gelobte Land.

550 am ersten des

i ersten Jahrgänge folgt Die Redaction.

ung im Elsass gangbare

Viener Judenschaft und der Juden in Neuburg. t nnd Hochstift Hildesrorismus in Elsass.

in in Mosbach (Baden). ndrucker i A.-G., Mainz.

BLÄTTER

für

jüd. Geschichte und Literatur.

Herausgegeben von

Dr. L. Löwenstein.

Jahrgang IV. 1903.

MAINZ. Verlag des "Israelit".

Inhalts-Übersicht.

Stammbaum der Familie Mirels-Heller-Fränkel. Von Dr. L. Löwenstein 1. 33. 49. 113. 129.

Zum Stammbaum der Familie Mirels-Heller-Fränkel. Von Dr. Louis Lewin. 159.

Zur Geschichte der Juden in Fried-Von Dr. L. Löwenstein. berg. 13. 54. 81.

Die Juden in Waltershausen. Von Lehrer L. Anfänger. 65. Die Vertriebenen aus Salzburg und

die Juden. Von Louis Lamm. 97.

Wormser Gemeindeordnungen. Von Dr. L. Löwenstein. 145. 161. 177. Zur Statistik der jüd. Bevölkerung in Stadt und Hochstift Hildesheim im 18. Jahrhundert. Von Dr.

Lewinsky. 6. 20. Aufgelöste jüd. Gemeinden in Deutschland. Von Dr. L. Löwenstein. 11. 25. 47. 78.

Der Hamburger Judentumult im Jahre Von Dr. Grunwald. 86. 122, 130.

Jüdische Grabsteine. dische Grabsteine. Von Dr. L. Löwenstein. 22. 63. 153. 172.

Auffindung alter Grabsteine in Regensburg. 78.

Alte Grabsteine. 111.

Dokumente zur Geschichte der Juden im Hochstift Würzburg. Von Dr.

L. Löwenstein. 38. 150. Schutzbrief für den Dr. med. Herz Gerson zu Heckholzhausen. Von Dr. Lewinsky. 39.

Ein Hochzeits-Consens aus dem Jahre 1788 Von Dr. Lewinsky. 79.

Eine patriotische Kundgebung der Synagogengemeinde zu Hoym. Von Dr. Lewinsky. 108.

Ein Erbenzins-Brief aus dem Jahre 1801. Von Dr. Lewinsky. 157. Ein Schutzbrief aus dem Jahre 1808.

Von Dr. L. Löwenstein. 138. Jud Süss. Von Dr. L. Löwenstein. 60. Jehuda Löb Fränkel in Worms. Von Dr. L. Löwenstein. 94.

Rechte und Pflichten eines Judenvorstehers in der Grafschaft Rappoltstein Von Dr. M. Ginsburger. 67.

Leiden der Juden im dreissigjährigen Kriege. Von Dr. L. Löwenstein. 92. Rabbonusbrief des R. Jonatan Eibeschütz. Von Dr M. Grunwald.

Die zwei Convertiten Selig Benjamin und Aaron Mendel in Weikersheim. Von Dr. Schweizer. 165. 179.

Urkunden zur Geschichte der Juden in Bayern. Von Louis Lamm.

1. Schutzbrief für Wolf Meyer in Treuchtlingen 175.

2. Edict, den Gerichtsstand der Juden in den fränkischen Fürstentümern Ansbach und Bayreuth betr. 188.

Biographische Skizzen. Von Dr. L. Löwenstein.

9. Isachar Bermann in Halber-

Sta

Nan

Wei

Vor

dies

vers

sitze

stell

ת אבי

XC

stadt. 41. 10. Naftali Kohn, Rabbiner in Frankfurt a. M. 170. 184.

Besprechungen.

Stein, die Juden der schwäb. Reichsstädte. 25. Ritter, Geschichte der jüd. Reformation.

Eckstein, Beiträge zur Geschichte der Juden in Bayern. 48.

Münz, R. Moses b. Maimon. 95. Lewin, Aus der Vergangenheit der jüd. Gemeinde zu Pinne. 143. Meyer, Contra Delitzsch. 144.

Literarisches. 80. Notizen. 112. 160. 192. nt.

Pflichten eines Judenvorder Grafschaft Rappoltn Dr. M. Ginsburger. 67. uden im dreissigjährigen on Dr. L. Löwenstein. 92. of des R. Jonatan Eibevon Dr. M. Grunwald.

nvertiten Selig Benjamin Mendel in Weikersheim, chweizer. 165, 179, r Geschichte der Juden Von Louis Lamm,

zbrief für Wolf Meyer euchtlingen 175. den Gerichtsstand der in den fränkischen entilmern Ansbach und ath betr. 188.

e Skizzen. Von Dr. L.

nar Bermann in Halber-41. Ali Kohn, Rabbiner in kfurt a. M. 170. 184.

prechungen. den der schwäb, Reichs-

chte der jüd, Reformation.

eiträge zur Geschichte in Bayern. 48. ses b. Maimon. 95. der Vergangenheit der nde zu Pinne. 143. a Delitzsch. 144.

80. . 160. 192.

Beilage zu No. 13 des "Israelit" in Mainz.

Stammbaum der Familie Mirels-Heller-Fränkel.

Von Dr. L. Löwenstein.

Unter jenen Familien, deren weitverzweigter Stamm die Namen der edelsten und gelehrtesten Männer in Israel aufzuweisen hat, steht jene der Mirels-Heller-Fränkel in einer der vordersten Reihen (vgl. Kaufmann, die letzte Vertreibung der Juden aus Wien, S. 79 ff.). Reichtum an irdischem Besitz und Reichtum an Wissen und Intelligenz zieren den Stammbaum dieser Familie, dessen einzelne Verästelungen, Abzweigungen und Absenker ich in nachfolgender Darstellung vorzuführen versuchen will an der Hand eines Stammbriefes aus dem Besitze der Familie Mirels in Wreschen, dessen Copie mir mein Freund Dr. Freimann in Frankfurt freundlichst zur Verfügung stellte. Diese lautet folgendermassen:

זה הספר תולרות יחוסי למשפחת בית אבי ואמי זלל"ה הגותן לי מאת אבי מו"ה חיים ואמי מורתי נעכי בת זקני הרבני מהו" רפאל ברי זצל — אני הקטן היים מירלש בן לאבי הגאון אהרן מירלש ז"ל אב"ד דק"ק וורעשנא ומלפנים הק"ק חענטשין זהגליל קראקא ובק"ק קארב ובק"ק אזרוב בן הגאון מהו" צבי מירלש אב"ד דק"ק וורעשנא ולפנים אב"ד דק"ק שווערין בעל המחבר ספר מספר צבאם הגפטר בשם טוב בשנת תקע"ד בשם טוב ובנסיונות המבואר בצוואה שלו פה וורעשנא, בן הרב מה" אהרן מירלש אב"ד דק"ק בן הרב מה" אהרן מירלש אב"ד דק"ק האמבורג ולו היו חמשה ועשרים בנים והי חמו של הגאון חכם צבי ז"ל וקודם האמבורג ולו היו חמשה ועשרים בנים והי חמו של הגאון חכם צבי ז"ל וקודם מותו היו לו ארבע מאות יוצאי הלציו, בן הגאון מה" דוד יעקב קאפל מירלש מותו היו לו ארבע מאות יוצאי הלציו, בן הגאון מה" דוד יעקב קאפל מירלש

10 אב"ד דק"ק ווינא ולו היו שלשה בנים הנאון מהו' זלמן מירלש והחסיד מה' אברהם והרב הקצין מהי בנימין מירלש בק"ק בערלין אשר נצמח ממנו דגאון קרבן עדה והחסיד מוה' אלי פרענקיל והצנועה מרת עלקא אשת הנגיד מה' פייטל מבערלין ושתי בנות היו לנאון מה"ד אחת נשואה לגאון מהו' זנוויל פערשאוי חמיו של הגאון מהו אברהם ברודא והשנית להגאון מהוי מאזל דיין דק"ק ווינא ובנו הג' ק"ע רב 15 מה' יואל וואלף, בן הגאון מה' נפתלי הירש מירלש אב"ד דק"ק פולדא בן הגאון מה' אהרן מירלש מווינא, בן הנאון מה' קאפיל בן הנ' מה' אהרן העלר וואלרשטיין, מש"ב דוד אלו היו נשותיהן, זקינו היה הרב מה' זלמן מירלש שם אשתו ננענדיל בת הרב הנגיד מה' ברוך קארפלים, זקינו הרב מה' אהרן מירלש מלונדין שם אשתו מרים בת הרב הגאון מה' שלמה לוי, זקינו הרב מה' דוד מירלש שם 20 אשתו רעכלא בת הרב מה' יעקב קאפל הלוי מפראג, והיא היתה אחות של הרב מה' אהרן התן תוספות י"מ ושל הרב הקצין מהו' משה מירלש מווינא ואחות של הרבנית מרת דובעריל אשת הגאון מה' משה ר' מענדלם אב"ד דק"ק פויזנא וק"ק פראג, זקינו מה' אהרן מירלש היתה שם אשתו מירל בת החסיד מה' אברהם העלר וואלרשטיין, בן חכם השלם מה' יעקב קאפל סנ"ל מפראג: מצד אמי מצד אביה 25 שמנה דורות. אמי הרבנית החסידה מרת וויטש אשר נפטרת בווארשא, בת הגאון מה' צבי הירש אב"ד בק"ק אפאטשגע ובק"ק צעמפעלבור: ונפטר בק"ק הילדסיים אב"ד דשם, בן הגאון מה' אביגרור אב"ד דק"ק הענטשין והגליל קראקא, וארבעה בנים היו לו הגאין מה' נפתלי הערציל ווישניצר והגאון מה' יוסף בעמ"ח ספר תבנית אות יוסף ושלישי הגאון מה' יחזקאל אויסטראפצר והצעיר זקיני מה' צבי הורש, בן 30 הגאון מדו' מענדיל מרגליות אב"ד דק"ק קראטשין, בן הג' משה מרגליות, בן הג' מה' מענדיל מרגליות אב"ד דק"ק פרעמסלא, חמו של הג' מה' יצחק, איצק דכהן ודג' יצחק שפיצקאף, בן הגאון מה' אליה איטינגין ב"ת ממסכת הוריות, בת הרב הנגיד מהו' הירש סג"ל לאנדי הנקרא ר' הירש וויטש מאפטא, וחמשה בנים היו לו הגאון מהי יצחק איצק לאנדי ומה יורא לאנדי אביו של הג' ב"מ ספר נודע מה ביהורא והני מהי יחזקאל לאנדי והי וואלף מארנער והי אברהם לאנדי, בן הגי יהזקאל סנ"ל לאנדי בן רבנו הערציל אשר שם אשתו וויטש בן הנ' אליהו הלוי, אם אמי היתה הרבנית מרת אפתר, בת ה"ר משה מקראטשין ולו היה בן מהו מענדיל אב"ד קראטשין הנקרא מענדיל שטאנסלאווער בן מה' מנחם מענדל אב"ד קראטשין בעירם ס׳ עטרת זקנים, בן מה׳ זלמן אוירבאך מק"ק ווינא — אמה של 40 אם אמי אסתר היתה המפורסמת מרת פֿריידל בת מה' שאול הנקרא שואל ולו היה בן ארי ליב אב"ד גלוגא ואמשטרדאם שהיה חתן של הגאון מה' ליב ב' בנים מוה"צ אב"ר דק"ק בערלין ושני מה' שאול אב"ד דק"ק אמשטערדאם חכם צבי ולה בן מאיש ראשון ר' הירשל פרעגר אב"ד דק"ק שווערין, בן הגאון מה' העשל הגקרא רבנו העשל בן מה' יעקב הנקרא רבנו יעקב אב"ד לובלין נכד להנאון מה' יעקב 45 ווייל הנקרא מה"ריו בע"המ משחיטות ובדיקות וש"ת, אם של מ' פריידל היתה דבורה בת מה' אריה ליב הנקרא רבנו הגדול ר' ליב מקראקא, ולו היו עוד שלשה בנות האחת נשואה להרב מה׳ פֿישל לאדמר ושנית למה׳ פייבל פרעמסלער ושלישית להג' בית שמואל, כן הגאון מה' מאיר אב"ד דק"ק בריסק, בנו של הרב פייבל הג' ר' חיים יונה בנו הג' הרב מה' יצחק יוסף תימים אב"ד דק"ק ברעסלא, והיה חמו 50 של רב מה' יואל וואלף אשר נצמח מה' יונה פרענקל, בן השר הגאון הגדול מה' שאול וואהל וחתן של הג מה' פינחם הורוויץ גיסו של הר"מא, בן הג' מר' יודא פארווי, בן הנאון מה"רם פאדווי, ומצד אמו היו הג' מה' ליב נכד של הג' מה"רל מפראג שהיה ממשפחת של ר"שי ור' יוחנן סנדלר משפחת בית דוד. גם אשת של הנ' מה' העשל היתה שמה רינה בת השר מה' שאול וואהל: יחום אשתו 55 הרבנית חנה בת הרב הצדיק מה' איצק הלוי מקאריב בן הג' מה' נפתלי הירץ

מיערסל קיק פייו עבשיי, מרת ח יווער, ח בהגאון כ

מדו יצ

tehend Lirels st, we es Al Lirels

אנשי הש

rag

lirl, v Itsch. Vallers 274 ohn d rags, er So

nedelte nann d neine H David I n; sie elehrte Ind star

as. S.

akob

Volundern Tochter With With Che milas. S. 2

Jemorbuc Hemorbuc Herung (1 2) J War zuer 10 אביד דק"ק ווינא ולו ה והרב הקצין מה' בנימיו והחסיד מוד' אלו' פרע ושתי בנות היו לגאון ו מהוי אברהם ברודא וד 15 מה' יואל וואלף, בן ד מה' אהרן מירלש מווינ מש"ב דוד אלו היו ננענדיל כת הרב הגני 20 אשתו רעכלא בת הרב מה' אהרן חתן תוספות הרבנית מרת דובעריל פראנ, זקינו מה' אדרן וואלרשטיין, כן חכם ו 25 שמנה דורות. אמי הו מהו צבי הורש אביד אכיר דשם, כן הנאון בנים היו לו הנאון מהי אות יוסף ושלישי הנא 30 הנאון מדו' מענדיל מר מה מענדיל מרנליות : ודג' יצחק שפיצקאף, דגניד סהו' הירש סני לו הנאון מה' יצחק א 35 ביהודא והני מהי יחוק יהוקאל סנ"ל לאנדי נ אם אמי היתה הרכי מענדיל אכ"ד קראטש קראטשין בעירם ם' ע 40 אם אמי אסתר היתה ו כן ארוי ליב אכיד נל מוהיצ אביד דקיק בע בן מאיש ראשון ר' היו רבנו העשל בן מה' ו 45 ווויל הנקרא מהיריו ב דבורה בת מה' אריה י בנות האחת נשואה לה להני בית שמואל, בן הני ד' חיים יונה בנו הו 50 של רב מהי יואל וואי שאול וואהל וחתן של

פארווי, בן הנאון מהי

מפראג שהוה ממשפחן

של הני מהי העשל ה

55 הרבנית חנה בת הרב

הלוי אב"ד דק"ק טארנגראד ולו היו עוד שלשה בנים הירש מייטשום מיערכ ור' ליב לבוב וחותנו מדו' יודא אב"ד בק"ק ולאדאווי בן דג' ייסף אב"ד דק"ק פו בן הג' ישראל אב"ד דק"ק טארנגראד, בן הג' מה' הירש אב"ד דק"ק רעבשוו, הג' פונחם הורוויץ הלוי, ומצד אם נין ונכד להגי רמ"א וצל: אם של מרת 60 היתה שיינדל בת הרב הנגיד מה' פייבל בן הצדיק מה' לייבש קאריווער, להג מה' יהשוע אב"ר דק"ק שעמיאטש שהי נכד של הג' מה' שאול בהגאוו העשל. ואמ של חמי היתה אשת הג' מה' הירש הלוי אב"ד דק"ק זאלחב היתה אחות של הרב מה' שמואל זערוואצר מלעווטאו שהי חמו של הג' מה' יו יוסף תומים מק"ק ברעסלא:

Zur Erläuterung, Ergänzung und Richtigstellung vorhenden Stammbriefs sei zunächst bemerkt, dass der Name rels auf die Frau Mirl (Kosename zu Mirjam) zurückzuführen , welche nach obigem Stammbrief (Zeile 23) die Tochter s Abraham Heller Wallerstein und die Gattin des Aron rels in Wien war. Letzterer (der bei Landshuth תולדות אנש ה S. 35 fehlt) war der Sohn des Jakob Koppel הלוי von rag und der Enkel des Aron Heller Wallerstein. Eine andere irl, welche 1639 in Wien starb (vgl. meine Mitteilung in tsch. 1898 S. 275) war die Gattin des Jakob Koppel Heller allerstein in Wien, der 1612 dort starb (vgl. Mtsch. das. 274; Kaufmann, letzte Vertreibung S. 20 n.); er war der hn des Abraham הלה Heller (st. 1591; vgl. Hock, Familien rags, S. 96) und Enkel des Mose הלוי Heller (Mtsch. das, S. 274). er Sohn des oben genannten Aron Mirels in Wien war aftali Hirsch Neumark, Rabbiner in Fulda, dessen Sohn tkob David Mirels Fränkel aus Prag nach Wien überedelte, wo er 1657 starb 1) (vgl. Stammbrief Zeile 9; Kaufann das. S. 27, 59 u. 213; Frankl Inschriften Nr. 250 und eine Korrektur in Mtsch. S, 276 n. 4). Die Frau des Jakob avid Mirels, Rechel, gehörte dem gleichen Verwandtenkreise 1; sie war eine Tochter des oben genannten vornehmen und elehrten Jakob Koppel Heller Wallerstein (Stammbrief Z. 20) nd starb 1664 in Wien (Frankl Inschriften Nr. 288; Mtsch. as. S. 276).

Von dem Ansehen des Jakob Koppel Heller zeugen die adern Verbindungen, die er durch seine Kinder schloss. Seine ochter Dweril war, wie unser Stammbrief (Z. 22) mitteilt, Is Witwe des Meschulam Salman Teomim von Prag in zweiter he mit dem Rabbiner Mose Mendel verheiratet (vgl. Mtsch. as. S. 275); 2) sie starb 1660 in Wien (Kaufmann l. c. S. 20 n.).

¹⁾ Nach dem in der Klaussynagoge von Fürth befindlichen Wiener emorbuche stiftete er vor seinem Tode eine Torarolle mit silberner Vererung (Mtsch. das. S. 276).

²⁾ R. Mose Mendel, Sohn des Jesaias Menachem Bacharach aus Krakau ar zuerst Beisitzer des Rabbinats in Frankfurt a. M. (Horovitz,

it de

leit da

scher

imon

661 in

1901 S

sack.

Wien

Dort

zweite

Abraha

Speier,

dort 16

Gattin

von M

bekleid

und wi

burg Horode

Gattin

שוני von

Sohnes

seitige

erhöhte

Chajim ,

verlebte

Wanderl

schriftste

vier Rab

Kaufman des אור

(Kaufmar

Ein Jahr vorher starb in Wien die Schwester der Dweril, namens Rebecka; sie war die Gattin des Mordechai b. Zebi (vgl. Frankl Inschriften Nr. 244 u. 568; Mtsch. das. S. 278).

Durch seinen Sohn Aron trat Jakob Koppel Heller zu dem ihm vorher schon nahe stehenden R. Lipmann Heller, den Verfasser der ver in nächste Verwandtschaft dadurch, dass Aron dessen Tochter Nechle'zur Gattin wählte (Stammbrief Z. 21). Aron Fränkel starb 1649 in Wien (Frankl Inschr. Nr. 177); seine Gattin war ihm bereits 1632 im Tode vorangegangen (das. Nr. 92;3) vgl. Kaufmann das. S. 19). Ihr Sohn Koppel Mirels, der in Prag 1699 starb 4), war mit Rösel, der Tochter des R. Israel Brandeis, verheiratet; Rösel starb 1680 in Prag (Hock S. 211). Der Ehe entstammte der Korrektor Abraham Israel Mirels in Frankfurt a. O.5).

Sorel, die Tochter des Jakob Koppel Heller, wurde die Gattin des Abraham Bassewi, des ältesten Sohnes des berühmten Gemeindevorstehers Jakob Bassewi von Treuenburg in Prag; Sorel starb dort 1660 (Kaufmann ibid. S. 19; Hock S. 61); ihr Gatte war schon 1639 aus dem Leben geschieden (Galed Nr. 128). Auch eine andere Tochter des Jakob Koppel Heller sei noch erwähnt, nämlich Rebecka (st. 1659, nach Frankl Inschr. Nr. 244), Gattin des angesehenen Mordechai b. Zebi, dessen Grabschrift ich bei Frankl Inschr. Nr. 568 zu erkennen glaube (vgl. Mtsch. das. S. 278).

Endlich ist noch ein Sohn des Jakob Koppel Heller zu nennen; es war der angesehene und gelehrte Mose Mirels (Stammbrief Z. 21), dessen Ehe mit Elkele fünf Kinder entsprossten, deren Familie dem Ruhm des Hauses Mirels neuen Glanz verlieh. Der Sohn Abraham, der ebenso wie der Vater durch Wissen und Wohltätigkeit hervorragte, wanderte

Frankfurter Rabbiner, I, 44); dann bekleidete er das Rabbinat in Prag und zuletzt jenes in Posen, wo er starb (Mtsch. 1865 S. 90). Seine Frau Sara, Tochter des gelehrten R. Mose Salkind in Krakau, starb 1622 in Prag (vgl. Hock, Galed, Nr. 165). Von seinen Kindern werden Israel und Edel (das.) genannt. Nach einem mir vorliegenden Msc. Carmoly heiratete R. Hirsch, ein Bruder des R. Mose Mendel, die Enkelin des Saul Wahl, Tochter seines Sohnes David, namens Deschne. — Das in der Mtsch. 1898 S. 275 nicht erklärte product dürfte höchst wahrscheinlich in Wallerstein aufzuzulösen sein.

³⁾ Das dort befindliche Datum stimmt nlcht; vermutlich ist בנ' חשון zu lesen.

⁴⁾ Kaufmann l. c. hat als Sterbejahr 1691, Hock (S. 211) dagegen 1699, was auch richtig zu sein scheint, da das Sterbedatum nur zu diesem Jahre passt.

לקוט שמעוני (Cat. Bodl. Nr. 4243 u. 7691; dort wird auch sein Sohn Elia erwähnt.

nwester der Dweril. s Mordechai b. Zebi Mtsch. das. S. 278).

schaft dadurch, dass 1901 S. 196). wählte (Stammbrief t; Rösel starb 1680

euenburg in Prag; 9; Hock S. 61); ihr eden (Galed Nr. 128). opel Heller sei noch ankl Inschr, Nr. 244). , dessen Grabschrift glaube (vgl. Mtsch.

s Rabbinat in Prag und S. 90). Seine Frau Sara, , starb 1622 in Prag werden Israel und Edel e, Carmoly heiratete R. des Saul Wahl, Tochter der Mtsch, 1898 S. 275 h in Wallerstein aufzu-

vermutlich ist ב'נ' חשון

Hock (S. 211) dagegen rbedatum nur zu diesem

Nr. 4243 u. 7691; dort

it den Vertriebenen Wiens nach Trebitsch, wo er kurze eit darauf 1673 das Zeitliche segnete (Magazin 17, 303).

Von den vier Töchtern des Mose Mirels, war Jares an scher Anschel, den Sohn des böhmischen Landrabbiners Aron b Koppel Heller za timon Spira, verheiratet; beide starben innerhalb drei Tagen Lipmann Heller, den 361 in Wien (vgl. Kaufmann l. c. S. 79; Mtsch. 1898 S. 277;

Sara, eine andere Tochter des Mose Mirels, war an R. ien (Frankl Inschr. Back Meir Teomim Frankel,6) den nach der Vertreibung aus 632 im Tode voran Vien in Trebitsch aufgenommenen Rabbiner, verheiratet. las. S. 19). Ihr Sohn Port starb sie 1672 im jugendlichen Alter von 23 Jahren war mit Rösel, der Magazin 17, 303). Nach ihrem Tode schloss der Gatte eine weite Ehe mit der Tochter seines oben genannten Schwagers mmte der Korrektor braham.

Eine dritte Tochter, Zirl, folgte dem R. Aron b. Juda Heller, wurde die peier, dem Rabbiner von Koblenz, als Gattin; sie starb ohnes des berühmten ort 1691, ihr Gatte 1697 (Kaufmann l. c S. 80 n. 1).

Bella, die vierte Tochter des Mose Mirels, wurde die tattin des R. Juda Löb Krochmal, eines Sohnes des bekannten Rabbiners R. Menachem Mendel Krochmal, des Landesrabbiners on Mähren, des Verfassers der שרת צמה צרק. R. Juda Löb oekleidete zuerst das Rabbinat in Trebitsch (Magazin 17, 302) und wurde von da als Nachfolger seines Vaters nach Nikolsourg berufen, wo er 1684 starb (vgl. Kaufmann l. c. S. 79; Horodezky הנדן II, 40; Kaufmann-Gedenkbuch S. 375); seine b Koppel Heller zu Fattin Bella starb daselbst 1695 (Kaufmann-Gedenkbuch das.). lehrte Mose Mirels R. Juda Löb war Schwager des R. Gerson Aschkenasi (Vrf. le fünf Kinder ent von עבורת הגרשוני), dessen Tochter die Gattin des R. Jakob, eines Hauses Mirels neuen Sohnes von R. Juda Löb wurde. So reihte sich durch gegenr ebenso wie der seitige Verschwägerung ein Gelehrtenkreis dem andern an und vorragte, wanderte erhöhte das Ansehen berühmter Familien.

(Fortsetzung folgt.)

⁽סיקיון דיונה R. Isack Meir Teomim Fränkel (Vrf. v. קיקיון דיונה), Sohn des Chajim Jona Teomim, Rabbiners in Metz, wo er auch seine Jugendzeit verlebte, führte, nachdem er Trebitsch verlassen hatte, ein unstätes Wanderleben. Über Hamburg und Amsterdam, an welchen Orten er schriftstellerisch tätig war, gelangte er nach Polen, wo er nach einander vier Rabbinatsstellen bekleidete (cf. Brann, Jubelschrift, p. 231 u. 234 n. 3; Kaufmann l. c. p. 80 u. 224; Eisenstadt, בעת קרושה S. 95). Er ist Vrf. des שות בתנות אור בעות אור בינות (Kaufmann l. c. S. 224).

Zur Statistik der jüdischen Bevölkerung in Stadund Hochstift Hildesheim im 18. Jahrhundert

(Protocolle des Kgl. Staatsarchivs in Hannover). 1)

Von Dr. Lewinsky.

(Fortsetzung.)

Praes.:

H.-H. Commiss.: H. H.-R. Dauber H. H.-R. Berning. Actum auff Churf. Cantzley. Hheim d. 5ten Martii 1732. n

he

ha

un

Ki

W

sp

Isa

sie

To

WO

Ein

sei

het

von

Wir

Nr.

vffm

Nachdemahlen dem Ambte Peine befohlen worden von denen dassige Juden 10 auff heut anhero verablahden zu lassen, H.-H. Commissarii auch zu dem Ende zusahmen kommen, als wurde ²) der von Ambt Peine undt der statt Eingeschickter Bericht sampt denen anlagen verlessen undt darauff Ein nach dem anderen hereingefordert, undt zwaren

1mo. Salamon Seckel (am Rande: NB. hatt ein Eigenes Hauss) welcher aber kranckheitshalber per memoriale sich excusiret, welches verlessen undt sein Bevollmächtigter Leiff Hirsch³) befraget, wie viel Kinder Salamon Leiff Seckel hette. Resp. Zwei Erwachsene Söhne (am Rande: nahmentlich Nathan welcher baldt heyrahten wolte, undt Moises), wie dan auch Eine Schwiegertochter mit 5 kleinen Kindern bey sich. Diese Wittib wehre bürtig aus Hamburg. Der Sohn Nathan wolte Nathan seckels Tochter (am Rande: auss hiessiger statt) zukünfftigen Oestern heyrahten, Dan hette Salamon seckel seines Brueders sohn alss Knecht nebst Einer Magdt bey sich.

2dns. Salamon Leff Polack welcher nahmens der Judenschaft die privilegien mit hereinbrachte, undt zwaren 1mo. Einen schutz Brieff vom Thumb Capitel de 7ten Julii 1688 Sede vacante, 2do von Weyl. S. Fürstl. Gnd. Jobst Edmund vom 13ten Xbrio 1689; 3tio von Weyl. S. C. Dhlt. Joseph Clementen (am Rande: Christmilden Gedechtnus) de dato 6ten Martii 1719, 4to vom Thumb Capitl. Sede vacante de 5ten Febr. 1724.

negst diesem aber wurde Er befragt, wo Er bürtig.

Resp.: gebohren undt Erzogen in Peine (am Rande: undt daselbst wohnhafft seiter 48 jahr), sein Vatter hette sich leff

^{*)} Im vorigen Jahrgang S. 151, Nr. 34, ist statt "Wolff" zu lesen: "Wulff". Ibid. A. 9. lies "ihn". S. 153, A. 17., l. "identisch".

¹⁾ A. a. O. Fol. 39 ff.

²⁾ Von "der" bis "darauf" ist am Rande verzeichnet.

³⁾ S. Nr. 3.

ölkerung in Stat 8. Jahrhundert in Hannover). 1)

auff Churf, Cantzley, d. 5ten Martii 1732

pefohlen worden vo verablahden zu lassei sahmen kommen, al statt Eingeschickte ndt darauff Ein nach

VB. hatt ein Eigene per memoriale sich Bevollmächtigter Leit on Leiff Seckel hette : nahmentlich Nathar oises), wie dan auch dern bey sich. Diese r Sohn Nathan wolte s hiessiger statt) zu Salamon secket seiner lagdt bey sich.

nahmens der Juden , undt zwaren 1mo de 7ten Julii 1688 Gnd. Jobst Edmund 1. S. C. Dhlt. Joseph fedechtnus) de dato pitl. Sede vacante de

t, wo Er bürtig. eine (am Rande: undt Vatter hette sich left

statt "Wolff" zu lesen: . "identisch".

rzeichnet.

polack 4) genennet, hette Eine Frau aus Hildessheim, undt 6 Kinder, nemblich 4 söhne und zwey Töchter, 3 Söhne undt Eine Tochter wehren in Peine verheyrahtet, Einen sohn hette er bev sich, welcher auch verhevrahtet wehre, undt bev ihm wohnete. Diessem gedächte Er sein Hauss zu übergeben. Eine Tochter wehre in Hamburg geheyrahtet, hette kein Knecht noch magdt. Der sohn, welcher bev ihm wohnete, nennete sich Leff Salamon⁵), stünde nicht mit im schutz Brieff sonderen producirte desfalss Einen demselben von Fürstl. Hoff Cammer Ertheilten schutzbrieff de dato 10ten Januarii 1731.

3tins. Levin Hirsch alt 55 jahr auss Peyne bürtig, dessen Vatter auch daselbst gewohnet und Hirsch Leff geheissen, Er hätte 35 jahr in seinem Eigenen Hauss Hauss gehalten, seine Fraw wehre aus Peyne bürtig, hiesse Teiche, undt des Schutz Juden Salomon Moysis 6) Tochter, hette Sechs Kinder, so noch unverheyrahtet, worunter 4 Söhne, 2 Erwachsene, undt dieneten ihm als Knechte, hätte sonst noch 2 verheyrahte Töchter, Eine in Hamburg undt Eine in Hildesheimb wohnhafft, hätte noch welche (am Rande: deren Eine Eine brauth undt an Samsson Isac schutz Juden in Peine versprochen wehre).7)

4tus. Arend Mathias, 73 jahr aldt, bürtig aus Brackel. seine Frau wehre aus Peine (am Rande: Eins schutz Judens Isac⁸) Tochter) und hette Er mit selbiger 47 jahr in Peine gewohnet, hette zwey verheyrahtete Tochtere in Peine wohnhafft, undt zwaren Eine nebst ihrem Man Levin David9), womit sie vor 6 jahr verheyrahtet, bey sich im Hausse, die andere Tochter wehre 8 jahr mit Chaim Elias 10) verheyrahtet, undt wohnete gegen ihn über, hette kein Knecht noch magdt, aber Ein Eigenes Hauss, handelte alters halber nicht mehr, sondern seine Kinder müsten ihn Ernehren.

5tus. Samuel Israel bürtig von Bergflecken 11), sein Vatter hette Israel sich genennet, hatt Eine Weib aus Peine, deren

⁴⁾ Im handschriftl, Schutzbriefe des Bischofs Maximilian Heinrich vom 24. October 1662 (Dom- oder Beverinsche-Bibliothek, Nr. 358) wird er "Leiff von Polen" genannt. Er ist wohl identisch mit Levi Salomon, der a. 1695—99 als Leipziger Messgast in der Monatsschrift 1901, S. 495 genannt wird.

⁵⁾ S. Nr. 30.

^{6) &}quot;Salomon Moyses Wittib" wird in Acten der Dom (Bever)-Bibl. Nr. 355 (in der "Denominatio") a. 1719 erwähnt.

⁷⁾ S. Nr. 14.

⁸⁾ In dem genannten Schutzbriefe vom 24. Oct. 1662 wird ein "Isack vffm Damme vor Peine" verzeichnet.

9) S. Nr. 18.

10) S. Nr. 21.

^{11) =} Moritzberg, Flecken bei Hildesheim.

Vatter hette sich genennet Hertz Simon 12), keine Kinder, seve ein Rosshandler und hette einen Christen Knecht, wohnete in Johan Elvens, des Bürgermeisters auffm Damme behaussung zur miethe.

weh

wed

zwe

weh

Mag

19

Vat

abei

2 T

in (

Kne

bev

aus

Woh

berg

in P

gehe Isac

der

16 ja

Haus

mit ;

Statt

Peine

Kind

1676 i

ziger 1

6tus. David Moises wehre nicht zu Hausse gewessen, Ess praesentirte aber Jacob Salamon 13) statt dessen Ein memoriale, worin die Fragstücke resoloiret Interrog: Ob die bey ihm David Moises in Brodt stehende Kinder alle oder deren Einige verheyrahtet. Resp.: deren keine seyen verheyrahtet.

Wo David Moises mit handelte. Resp.: im posthausse

wehre Er Hauss Jude

7mus. Nathan Jakob bürtig undt 25 jahr wohnhafft in Peine, hette Ein Weib von Dessau, 8 Kinder, der älteste sohn wehre von 22 jahren, wehre versprochen mit Salamon Chaims¹⁴) Tochter aus Hildesheim, wolte in 4 oder 5 Monaht Hochzeit machen, hette aber noch keinen consens. Der zweite sohn wehre von 18 jahren undt die anderen Kinder nach proportion kleine, hette ein Eigenes Hauss undt Hinterhauss, hette eine Jüdische Magdt, handelte mit pferden undt aller handt wahren.

8. Benedix Levi, Bürtig aus Peine, seie seiter 34 jahr wohnhafft in Peine, hette Ein Weib (am Rande: welche aus Peine eines schutz Juden Tochter gewessen, solche wehre) todt undt hette damit 5 Kinder gezeuget, deren etzliche bey anderen Leuthen dieneten, zwey aber hette Er bey sich, sein jetziges Weib seye jenseits Cassel bürtig, mit selbiger hette Er zwey kleine Kinder, undt Ein Eigenes Hauss, handelte mit pferden, undt vieh, hette kein Knecht noch magdt.

9. Jacob Salomon 60 jahr alt, wehre bürtig aus Landtsberg auss der Marck Brandenburg, seine Frau wehre in Peine gebohren, von Salamon Leo Witt(k?) huth, hette selbige 25 jahr zur Ehe gehabt, hette vier ohnverheyrahte Kinder, der ältiste wehre von 25 jahren undt alle vier bey ihme im Hausse, wehre bey seinen obglten Schwieger Vatter Salomon Lev 15) im Hausse, undt Ein Mäckeler, handelte auch mit Einigen Wahren. 16)

10. Isac Salamon bürtig aus Peine seiter 30 jahr daselbst wohnhafft, hette Ein Weib aus Hildesheim, Jost Goslars Tochter 17), undt mit derselben 4 Kinder, die zwey altesten

13) S. Nr. 9.

14) S. III. Jahrg. dieser "Blätter", S. 114, Nr. 3.

15) S. Nr. 2. 16) In der Vorlage ist hier ein grösserer Raum (etwas mehr als

¹²⁾ Der suh Nr. 31 genannte Simon Hertz ist wohl sein Sohn.

^{1/4} Seite) unbeschrieben gelassen.
17) Im Schutzbriefe vom 3. Febr. 1708 (Archiv der Stadt Hildesheim, Abt. LXXXIV, Nr. 4, Fol. 326) wird "R. (= Relicta, Witwe) Jobst Goslars" erwähnt.

teine Kinder, seve necht, wohnete in amme behaussung

Hausse gewessen, statt dessen Ein Interrog: Ob die er alle oder deren ven verheyrahtet. .: im posthausse

ahr wohnhafft in der älteste sohn Salamon Chaims 14) Monaht Hochzeit Der zweite sohn r nach proportion hauss, hette eine ler handt wahren. eie seiter 34 jahr ande: welche aus solche wehre) todt zliche bey anderen sich, sein jetziges er hette Er zwey delte mit pferden,

ürtig aus Landtsau wehre in Peine hette selbige 25 ahte Kinder, der ey ihme im Hausse, Salomon Lev 15) im Einigen Wahren. 16) er 30 jahr daselbst im, Jost Goslars die zwey altesten

wohl sein Sohn.

aum (etwas mehr als

der Stadt Hildesheim Witwe) Jobst Goslars

wehren zu Berlin, zwey aber hette Er bey sich, hette kein Eigenes Hauss, sonderen wohnete in Dünemans Hausse zur miethe, handelte mit allerhandt wahren undt Hornvieh, hette weder Knecht noch magdt.

11. Israel Calm bürtig aus Hildesheim, wohnete seiter 26 Jahr in Peine, hette Ein Weib aus Soest undt mit dieser zwey sohne undt Eine Tochter, hette alle drev bev sich, undt wehren ohnverhevrahtet, hette Ein Eigenes Hauss, handelte mit allerley Vieh undt wahren, hette keinen Knecht noch Magdt.

12. Hirsch Salamon, 39 jahr alt, bürtig aus Peine, hette 19 jahr Eine Frau, welche in Peine Erzogen (am Rande: sein Vatter wehre Salamon Leiff Polack oder Witt(k?)huth 18), wüste: aber nicht wo sie gebohren, hette mit selbiger 1 sohn undt 2 Tochter, wehren aber alle noch klein, wohnete zur miethe in des ambtschreibers Callen kleine Behausung, hette kein Knecht noch magdt, handelte mit pferden.

13. Jacob Nathan 53 jahr alt, bürtig aus dem Hannoverischen bey Bonwehder 19) aus Hehlem, hette Lefman Lazarus 20) Tochter aus Peine seiter 27 jahr, hette Eine grosse Tochter, welche in Peine bey Leff Salomon 21) dienete, dan noch 3 kleine Kinder, wohnete bey dem Tischler (in der Vorlage: Tischer) Dannenberg, handelte mit Nesselthuech undt anderen Wahren.

14. Philip Seligman, bürtig aus Bielefeldt, wohnete 22 jahr in Peine, hette Ein Weib aus Goslar, welche Er alss Wittib geheyrahtet, deren Erster Man wehre Ein schutz Jude nahmens Isac Hirsch gewessen, wovon sie zwey Kinder hette, davon der älteste sohn (am Rande: Leiff isac) verheyrahtet, der andere sohn (am Rande: Samson Isac) hielte sich in Peine auff undt wolte Leiff Hirsch Tochter 22) heyrahten.

Er hette mit diesem seinem Weibe Eine Tochter von 16 jahren; Er wohnete zur miethe in des Bürgermstr. Elven Hausse, hette seiner Frauen schwestersohn zum Knecht, handelte

mit alten Kleideren undt sonstigen sachen.

15. Jacob Moises etzliche 40 jahr aldt, wehre auss hiessiger statt, Magnus Philips 23) sohn, seine Erste Frau wehre aus Peine bürtig gewesen, undt hette zwey (am Rande: kleine) Kinder mit Ihr gehabt, seine jetzige Frau wehre auss Gosslar

19) = Bodenwerder.

¹⁸⁾ S. Nr. 2.

²⁰⁾ Wohl identisch mit "Löbel Löser" aus Peine, der a. 1675 und 1676 in Leipzig als Messgast weilte, s. Monatsschr. a. a. O.
 21) S. o. Nr. 29.
 22) S. Nr. 3.

²³⁾ In Monatsschr. a. a. O. wird "Philipp Moses" aus Peine als Leipziger Messgast a. 1678 und 1679 genannt.

undt mit selbiger ins 5te jahr verheyrahtet und hette mit selbiger Ein klein Kindt.

Inter.: ob Er concess. hette Eine frombde Frau zu heyrahten.

Hoff (

WOVOI

gegen

Sal(on aber 1

Knech

in Bre

fehr 9

wuste

Worauf

dass se

vidima

Aufge

I

- R. affirm.: undt wolte solches negstens bey bringen, hette Ein Eigenes Hauss, handelte mit nesselthuech undt anderen Wahren, hette Ein klein Juden Mettgen zur Bedienung.
- 16. Philip Hirsch bürtig aus Peine 16 jahr gehevrahtet. sein Weib seie von Horn aus dem Lippischen, hette drey noch unerwachssene Kinder, hette nur Eine magdt und Ein Eigenes Hauss, handelte mit pferden undt anderen Wahren.
- 17. Salomon Jacob bürtig aus Peine, hette 16 jahr ein Weib, solche wehre von Hamburg, hette s(echs?)24) kleine Kinder, hette z(wei?) Knechte undt 2 Mägdte und Ein Eigenes Haus, handelte mit Seiden undt anderen Wahren.
- 18. Levin David 44 jahr alt, bürtig auss dem Hessenlande von Witzenhaussen, wehre seiter 16 jahren wohnhafft in Peine undt mit Arendt Matthiass 25) Tochter verheyrahtet, hette 5 Kinder, der altiste seye von 15 jahren, undt bey sich, wohnete bev seinem glten ²⁶) Schwiegervatter im Hausse, hette weder Knecht noch Magdt, handelte mit Kauffmans Wahren auff dem Lande herum.
- Int.: Indeme bey nachsehen sich befunden, dass dessen Nahme in dem von Weyl. S. C. Dhl. Joseph Clementen Hochseel. andenckens Ertheilten schutzbrieff nicht befindtlich, alss wurde Er befraget, ob Er einen besonderen schutzbrieff hette.

R. Negative.

- Ob Er zu denen letzteren Landemien Gelderen jetz Reg. Ssmo was bezahlt: Nescit.
- 19. Latzarus Leifman, 42 jahr alt, bürtig aus Peine (am Rande: Leff Polacks 27) sohn), Er hette des Nochums Wittib auss hiessiger statt vor 11 jahren ungefehr geheyrahtet, sie wehre aber bürtig aus Warburg undt hette mit Ihr Ein stieff Kindt von 13 jahren ohngefehr, undt Ein klein Kindt mit dieser. Er würde negstens bey seinem Brueder (am Rande: Leiff Leffman 28) in seines Vatters (in der Vorlage Vattes) Hauss Einziehen, hette kein Knecht noch magdt, handelte mit pferden, sonst mit nichts.

Interr.: Ob Er Einen besonderen schutzbrieff hette, indeme Er in den Joseph Clementschen schutzbrieff nicht benennet.

25) S. Nr. 4

²⁺⁾ Die Vorlage ist am Rande beschädigt.

^{(6) =} gemeldeten. (27) S. Nr. 2.

²⁸⁾ S. w. Nr. 36.

und hette mit

de Frau zu hey-

ey bringen, hette ch undt anderen Redienung

ahr geheyrahtet, hette drey noch und Ein Eigenes hren.

ette 16 jahr ein (echs?)²⁴) kleine und Ein Eigenes ren.

ass dem Hessenren wohnhafft in er verheyrahtet, , undt bey sich, im Hausse, hette uffmans Wahren

en, dass dessen menten Hochseel. tlich, alss wurde ieff hette.

elderen jetz Reg.

g aus Peine (am Nochums Wittib geheyrahtet, sie nit Ihr Ein stieff Kindt mit dieser, tande: Leiff Leffttes) Hauss Einelte mit pferden,

ieff hette, indeme icht benennet. Resp. Er hette Ein schutzbrieff gehabt undt bey gehaltener Hochzeit dem H. Ambtman gelieffert, welcher solchen an Churf. Hoff Cammer abgeschicket, ihnen aber Ein schein gegeben, wovon der Vorsteher noch Copey hette, massen Er das originale gegenwertigen H. H. Rahte Kemna gegeben.

Was undt wie viel Er an Landemien gelder bezahlt. R. Er hätte was bezahlt, wie viel aber wüste Er nicht. Diesem wurde aufferlegt solchen schein beyzuschaffen.

20. Levin Isac ohngefehr 30 j(ahr)²⁹) alt, wehre des alte(n) Hirsch Levi sohn auss P(eine), hette vor ohngefehr 9 jahren Sal(omon) seckelss³⁰) Tochter aus P(eine) geheyrahtet, (hette) aber keine Kinder, h(ette) vor etzlichen Wochen Ein(en) Juden Knecht angenommen, undt hette Eine Juden magdt. Er wohnete in Brendeken Hausse, handelte mit pferden.

Recurrit idem interrogatorium.

R. hette an den ambtman seinen schutzbrieff vor ohngefehr 9 jahren geliefert, auch von ihme desfalss Einen schein Erhalten, welchen Er vor Etzlichen jahren bey damahliger commiss: eingelieffert.

Int.: 2dum.

Resp. Er hette alles was zu zahlen gewesen, mit bezahlt, wuste aber nicht wie viel, Er hette desfalss quitung zu Hausse, worauf ihm auffgelegt wurde den schutzbrieff oder den schein, dass solcher gelieffert worden, nebst denen quitungen in copiis vidimatis negstens beyzubringen.

(Fortsetzung folgt.)

Aufgelöste jüdische Gemeinden in Deutschland.*)

(Fortsetzung.)

Bayern. (Eingesandt von Lehrer Rau in Hirschaid).

Oberfranken:

Friesen (k. Bezirksamt Kronach), Mittwitz (k. Bezirksamt Lichtenfels), Mittelfeld (k. Bezirksamt Lichtenfels), Tasselshof (k. Bezirksamt Lichtenfels, Kairlindach (k. Bezirksamt Höchstadt a. Aisch), Weisendorf (k. Bezirksamt Höchstadt a. Aisch), Gunzendorf (k. Bezirksamt Bamberg I.),

²⁹⁾ Die Vorlage ist am Rande beschädigt.

³⁰⁾ S. Nr. 1.

^{*)} Im vorigen Jahrgang S. 140 Zeile 4 v. o. ist Sehnde st. Schude zu lesen.

Grassmansdorf (k. Bezirksamt Bamberg II.), Viereth-Trunstadt (k. Bezirksamt Bamberg II.). Kunreuth, Hallerndorf, Weilersbach, Wiesenthau, Mittelehrenbach (k Bezirksamt Forchheim).

Mittelfranken:

Geiselwind (k. Bezirksamt Scheinfeld), Rehweiler (k. Bezirksamt Scheinfeld). (schön erhaltener Friedhof dortselbst). Büchenbach (k. Bezirksamt Erlangen), Vestenbergsgereuth (k. Bezirksamt Neustadt a. Aisch).

Unterfranken:

Altenstein (k. Bezirksamt Ebern), Kreisdorf (k. Bezirksamt Ebern), Pfarrweisach (k. Bezirksamt Ebern). Mechenried (k. Bezirksamt Hassfurt), Marktsteft (k. Bezirksamt Ochsenfurt), Segnitz (k. Bezirksamt Ochsenfurt).

> Schweinfurt. (Eingesandt von Rabbiner Dr. Stein).

Nach den Aufzeichnungen beim Rabbinat dahier haben im Jahre 1844 innerhalb des hie sigen Bezirkes noch Juden gewohnt:

1. in Knetzgau,

2. " Bischwind, 3. "Oberschwarzach, heute ohne Juden.

4. ", Mechenried, 5. " Kutzberg,

Eine ganze Reihe von früher gar nicht geringen Dorf-Kehilloth stehet bereits auf dem Aussterbe-Etat.

> Baden. (Eingesandt von S. Jeselsohn in Neckarbischofsheim).

> > Untergimpern, Kirchardt, Babstadt.

Amt Sinsheim.

(Fortsetzung folgt.)

Inhalt. Stammbaum der Familie Mirels-Heller-Fränkel. - Zur Statistik der jüdischen Bevölkerung in Stadt und Hochstift Hildesheim im 18. Jahrhundert. — Aufgelöste jüdische Gemeinden in Deutschland.

Verantwortliche Redaction: Rabbiner Dr. Löwenstein in Mosbach (Baden). Druck und Verlag der Joh, Wirth'schen Hofbuchdruckerei A.-G., Mainz. IV. Jahr

Zur

Die !

1211 zur blühende j des 13. Ja R. Salomon erwähnt. Schüler de tisch mit bamot 6 b Zunz I. c.

Von (das bei R Nr. 127 (er seinem Sch Friedber Beteiligung Obrigkeit die Fran d

1) Nacl בהן מוירדיבור Dampierre ber